

รูปแบบ/ปัจจัยแห่งความสำเร็จ-ล้มเหลว การตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ตอนที่ ๑ : ถอดบทเรียนต่างประเทศ

หากไทยต้องการบรรลุเป้าหมายในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในระยะแรก จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะบทเรียนจากต่างประเทศที่สามารถนำมาปรับใช้กับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๕ พื้นที่ของไทย อาทิ การวิเคราะห์รูปแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับไทย รวมถึงปัจจัยที่มีผลในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัจจัยแห่งความล้มเหลว พร้อมทั้งศึกษาสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง ๕ แห่ง เพราะถึงแม้จะใช้แนวทางการบริหารจัดการหรือสูตรสำเร็จเดียวกันในทุกพื้นที่ แต่แน่นอนว่าในรายละเอียดย่อมแตกต่างกันด้วยลักษณะเฉพาะในแต่ละพื้นที่ที่มีจุดแข็งจุดอ่อนซึ่งแตกต่างกัน...

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ: ก้าวแรกของไทยสู่ประชาคมอาเซียน

จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ภายใต้การนำของ นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยหนึ่งในนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินที่สำคัญ คือ เรื่อง การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน เร่งเตรียมความพร้อมจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษบริเวณด้านการค้าชายแดน ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๕๙) เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ และมีคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๗๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๙ มิ.ย.๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีหัวหน้า คสช. เป็นประธานกรรมการ และมีคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่ขับเคลื่อนการบริหารงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มการจ้างงานและมุ่งเน้นความอยู่ดีของประชาชน แก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามายังพื้นที่ตอนใน พัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งบริเวณประตูการค้าหลักของประเทศ รองรับ

การเชื่อมโยงกระบวนการผลิตและการลงทุนข้ามแดนฯ ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ศักยภาพในการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก ๕ พื้นที่ ได้แก่ (๑) จ.ตาก ๓ อำเภอ ๑๔ ตำบล (๒) จ.สระแก้ว ๒ อำเภอ ๔ ตำบล (๓) จ.ตราด ๑ อำเภอ ๓ ตำบล (๔) จ.มุกดาหาร ๓ อำเภอ ๑๑ ตำบล และ (๕) จ.สงขลา ๑ อำเภอ ๔ ตำบล ทั้งนี้ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมในปี ๒๕๕๘ โดยรัฐจะให้การสนับสนุนใน ๔ เรื่อง ได้แก่ (๑) สิทธิประโยชน์สำหรับการลงทุน (๒) การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (๓) มาตรการสนับสนุนการใช้แรงงานต่างด้าว (๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากรในพื้นที่

ถอดบทเรียนต่างประเทศ

หากไทยจะบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ อาทิ รูปแบบของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ/ ล้มเหลว จากกรณีศึกษาการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของต่างประเทศ ดังนี้

๑. รูปแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จากการวิเคราะห์รูปแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณชายแดนในประเทศต่างๆ ได้แก่ ไปแลนด์ โมร็อกโก จีน-เวียดนาม เม็กซิโก สิงคโปร์-มาเลเซีย สามารถแบ่งรูปแบบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

ถอดบทเรียน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	& ปัจจัยแห่งความล้มเหลว
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เวียดนาม และจีน	ฟิลิปปินส์
(๑) ไม่จำกัดประเภทกิจกรรมภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	(๑) องค์กรบริหารจัดการไม่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ
(๒) องค์กรบริหารจัดการเขตพัฒนาฯ เป็นอิสระในการบริหารจัดการ	(๒) สถานการณ์ทางการเมืองภายในหรือการเมืองระหว่างประเทศมีความผันผวนสูง
(๓) องค์กรบริหารจัดการเป็นผู้จัดหาสาธารณูปโภคอันจำเป็น	(๓) ประชาชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิดและการดำเนินงาน
(๔) ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัย	(๔) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม
(๕) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการอย่างเต็มรูปแบบ	
(๖) เน้นการประชาสัมพันธ์ที่ดี	

Dubai Freezone

Made in Vietnam

• **เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิต** ในระยะสั้นจะเน้นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมด้านความมั่นคงและการจัดการแรงงานต่างด้าว ดึงดูดแรงงานต่างด้าวในประเทศเพื่อนบ้าน และชะลอปัญหาแรงงานต่างด้าวทะลักเข้ามาบริเวณตอนในของประเทศ ดังนั้น ขนาดพื้นที่จึงไม่ควรใหญ่เกินไป มีรั้วรอบขอบชิด และกระจายตามเขตชายแดนที่มีข้อได้เปรียบด้านอุปทานแรงงานต่างด้าว ส่วนระยะยาวควรจะเน้นพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยแบ่งงานตามความชำนาญ และการใช้สิทธิประโยชน์ เช่น การใช้สิทธิ GSP จากประเทศเพื่อนบ้าน

• **เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการค้าบริการแบบรวมศูนย์** ควรอยู่ในแผนพัฒนาประเทศเนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง จึงควรเลือกพัฒนาพื้นที่เพียงแห่งเดียว โดยไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่ชายแดน เนื่องจากต้องพิจารณาองค์ประกอบอย่างอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น การสนับสนุนแผนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ความง่ายในการเข้าถึง มาตรการดึงดูดนักลงทุนและผู้บริโภคจากในประเทศและต่างประเทศ

๒. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ/ ล้มเหลว

การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจที่หลายประเทศใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ทั้งนี้ ไม่ใช่ทุกประเทศที่จะประสบความสำเร็จกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้น ไทยจึงควรพิจารณาศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ/ ล้มเหลว ต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จากกรณีศึกษาประเทศเวียดนาม, ฟิลิปปินส์, รัฐดูไบหรือสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, สาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปได้ดังนี้

• **ปัจจัยแห่งความสำเร็จ** : พบว่า เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจีน เวียดนาม และรัฐดูไบ ถือเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ประสบความสำเร็จ สามารถใช้เป็นต้นแบบ (Model) ในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้ โดยมีลักษณะร่วมซึ่งปรากฏให้เห็น ๖ ประการ คือ (๑) **ไม่จำกัดประเภทกิจกรรมภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แต่อาจเน้นว่าเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษใดเหมาะกับกิจกรรมประเภทใด** เช่น เวียดนาม และรัฐดูไบ (๒) **องค์กรบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ** ทั้งด้านบุคลากร การเงิน และมีอำนาจในการอนุมัติให้ดำเนินการทุกประเภทในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งถือเป็นสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน โดยไม่ต้องขออนุญาตหน่วยงานอื่น เช่น รัฐดูไบ (๓) **องค์กรบริหารจัดการเป็นผู้จัดหาสาธารณูปโภคอันจำเป็น** เพื่อ

ให้บริการแก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยภายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และการศึกษาในเขตพื้นที่ด้วย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม และรัฐดูไบ (๔) **ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัย** ทั้งสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร และสิทธิพิเศษที่ไม่ใช่ภาษีอากร (๕) **นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการอย่างเต็มรูปแบบ** เพื่อความรวดเร็ว ถูกต้อง และโปร่งใสในการให้บริการ ลดต้นทุน และลดการทุจริตคอร์รัปชัน (๖) **เน้นการประชาสัมพันธ์ที่ดี** เพื่อเผยแพร่โอกาสในการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

• **ปัจจัยแห่งความล้มเหลว** : ส่วนประเทศที่อาจยังไม่ประสบความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่น ฟิลิปปินส์ ซึ่งมีลักษณะ ๔ ประการ คือ (๑) **องค์กรบริหารจัดการไม่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ** ทำให้การให้บริการต่างๆ มีขั้นตอนมาก ค่าเช่า ขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งพบปัญหาการทุจริต (๒) **สถานการณ์ทางการเมืองภายในหรือการเมืองระหว่างประเทศมีความผันผวนสูง** (๓) **ประชาชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิดและการดำเนินงาน** ของเขตพัฒนาฯ (๔) **ขาดการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม** เพื่อให้ข้อมูลและทำความเข้าใจกับประชาชน และนักลงทุนที่สนใจ

บทสรุป

จากการถอดบทเรียนกรณีศึกษาการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า การเลือกรูปแบบของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมาย ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ/ ล้มเหลว ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ไทยควรศึกษาอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เกิดประโยชน์สูงสุดและสำหรับก้าวต่อไปของไทยในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพิ่มเติมควรมีการศึกษาจุดแข็งจุดอ่อนของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ใน ๕ แห่งแรก เพราะถึงแม้จะใช้แนวทางการบริหารจัดการแบบเดียวกัน แต่แน่นอนว่าในรายละเอียดย่อมแตกต่างกันด้วยลักษณะเฉพาะในแต่ละพื้นที่ ...

อ้างอิง

- ⇒ ประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ ๑/๒๕๕๘
- ⇒ การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ⇒ รายงานวิจัยแนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนของไทย, สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD)

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC weekly focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : 02 275-5715

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง
  เศรษฐกิจ
  สังคม
  วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี
  การทหาร
  พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
 อื่นๆ .....

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....